

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В ГІРСЬКИХ ГРОМАДАХ ЛЬВІВЩИНИ: ПЕРЕДУМОВИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У публікації проведено аналіз природних, історико-культурних та інфраструктурних передумов розвитку туристичної діяльності в гірських громадах Львівщини. Встановлено основні чинники розвитку галузі в регіоні та виділено переважаючі види туризму що характерні для гірських ОТГ. Охарактеризовано сучасний стан туристичної галузі в регіоні та запропоновано шляхи подальшого її розвитку.

Ключові слова: туристичні ресурси, гірські громади, туризм, Львівська область.

Постановка науково-практичної проблеми. Розвиток туризму тісно пов'язаний з науково-технічним та соціально-економічним прогресом суспільства. Завдяки постійному розвитку технологій та наукових досягнень, туристична галузь вдосконалюється та трансформується відповідно до змін сучасного світу.

Із кожним роком розширюється мережа готелів, ресторанів, з'являються нові туристичні агентства, що здатні задовольняти потреби найвибагливіших туристів. Це все сприяє зростанню конкуренції в сфері туризму та відкриває більше можливостей для подорожуючих, які можуть обирати з найрізноманітніших пропозицій та знаходити оптимальні варіанти для своїх подорожей. Завдяки цьому, з'являються нові туристичні маршрути та програми, які дозволяють відвідувати не тільки популярні, але й менш відомі туристичні дестинації.

Львівщина зі своїм багатим туристичним потенціалом займає одне з провідних місць у туристичній сфері країни. Велике значення для розвитку туризму в цьому регіоні мають саме гірські території, які володіють потужними туристичними ресурсами та завжди приваблюють велику кількість туристів. Зростання внутрішнього туризму набуло особливої значущості в період війни, яка внесла свої корективи в розвиток туристичної галузі країни, що з одного боку сприяє соціально-економічному розвитку регіону, а з іншого – здійснює значний антропогенний вплив на природні екосистеми. Тому розвиток туризму на гірських територіях вимагає стратегічного підходу до організації туристичної діяльності, що і зумовило подальше дослідження цієї проблеми.

Актуальність і новизна дослідження. Сучасний світ в умовах глобалізації переживає період радикальних та швидких змін в усіх сферах господарської діяльності, включаючи туризм. Зростання популярності активного відпочинку серед населення сприяє підвищенню інтересу до гірських регіонів. Люди шукають можливості для занять спортом, відпочинку на природі, а також для вивчення унікальних екосистем та культурних особливостей гір. У цьо-

му контексті особливої актуальності та уваги заслуговують гірські території Львівщини, що володіють унікальними природними та культурними ресурсами. Вивчення передумов, сучасного стану і подальших перспектив розвитку туризму у гірських громадах Львівської області є актуальним і своєчасним завданням.

Метою статті є дослідження передумов та просторових особливостей розвитку туризму в гірських громадах Львівщини, а також визначення подальших перспектив його функціонування в регіоні.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- розглянути природні, історико-культурні та інфраструктурні передумови розвитку туризму в гірських громадах Львівщини;
- проаналізувати геопросторову організацію та спеціалізацію туризму в регіоні;
- дослідити сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі в гірських громадах області.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Дослідження розвитку туристично-рекреаційної сфери на гірських територіях представлені в працях багатьох вітчизняних науковців, серед яких, М. Газуда, В. Польовська [1], Ю. Зінько, М. Мальська [6], О. Кифяк [7], В. Кравців [10], Н. Мандюк [12], Н. Паньків [15], П. Самольотов [19] та ін. Зокрема характеристика географічних, економічних, інституціональних, природних та культурних передумов розвитку сфери туризму на Львівщині представлено у праці Ю. Мігущенко. [14]. Аналізом історичного досвіду становлення та розвитку туристично-рекреаційної галузі в регіоні займалися В. Федорченко [23], В. Петранівський, М. Рутинський [17], Е. Щепанський [26]. Перспективам розвитку рекреаційного туризму в гірських об'єднаних територіальних громадах свої дослідження присвятили Я. Коробейникова, Ю. Юрас [9] та О. Мельник [8]. Проте у світлі процесів децентралізації і сучасних політичних, соціально-економічних та екологічних викликів багато аспектів цієї важливої проблеми потребують подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу.

Гірські території Львівської області визначено нами в межах дванадцяти територіальних громад, що входять до трьох адміністративних районів Львівської області (Дрогобицького, Стрийського, Самбірського) на території яких розміщені населені пункти, що підпадають під дію Закону України “Про статус гірських населених пунктів в Україні” [18].

Гірські територіальні громади охоплюють 20% площі Львівської області до складу яких входять 266 населених пунктів (з них 196 мають статус гірських), але проживає тільки 9% населення регіону. Це пов’язано з особливостями рельєфу, специфічними кліматичними умовами та частково історичними факторами заселення територій.

Гірська частина Львівщини як і уся область загалом має вигідне географічне розташування на перехресті міжнародних транспортних, економічних, торговельних, культурних шляхів, що сприяє розвитку туризму в регіоні.

Туризм належить до тієї групи галузей, що мають яскраво виражену ресурсну орієнтацію. Від наявності тих чи інших туристичних ресурсів на певній території та сприятливих чинників залежить туристична спеціалізація регіону та його розвиток загалом. Природні, історико-культурні, інфраструктурні передумови в поєднанні з вигідним географічним розташуванням, екологічною чистотою довкілля, місцевим колоритом та автентичністю, вузькою спеціалізацією господарства регіону зумовили активний розвиток туристичної діяльності в гірських районах Львівської області.

Вагомий вплив на розвиток туристичної галузі досліджуваного регіону здійснила діяльність патріотично-краєзнавчих, туристичних та спортивних товариств і клубів таких як : «Пласт», «Підгір’я», «Ватра», «Сокіл», «Плай», Дрогобицький відділ Польського Товариства Туристичного (ПТТ), філія Львівського Карпатського Лещатарського клубу (КЛК) та ін. Вони мали на меті популяризацію краєзнавства та туризму в регіоні, а також займались організацією з’їздів і конференцій; побудовою туристичних притулків, маркуванням туристичних шляхів, видавництвом наукових праць та путівників [3].

Головним лещатарським центром в Львівських Карпатах було Славське, де ще у 1912 році з’явився перший лещатарський дім. Перед війною другим лещатарським центром Карпат після Славська стають Сянки. Саме тут було відзначено першу трасу Львівщини в 1913 році: Сянки - Пікуй, через села Сколівщини до Розлуча, а звідти на Турку до Сянок [13].

У 1929 році виник Дрогобицький відділ

ПТТ. А в 1932 р. у Турці було організовано філію Дрогобицького ПТТ, який взяв на себе розвиток туризму у Підкарпатті і на Турківщині. Вже в перші роки (1930-1931 рр.) біля підніжжя г. Пікуй (1408 м.) були закладені перші туристичні притулки Львівщини. У 1934 р. в Турці засновано філію Львівського Карпатського Лещатарського клубу (КЛК) [16].

Відомим центром туризму і лещатарства за період Другої Речі Посполитої було с. Розлуч. В середині 30-х років ХХ ст. у Розлучі функціонувало 14 пансіонатів на 400 осіб, 25 вілл і 20 селянських будинків, гірська лещатарська база на 200 та табір юнацький на 100 місць. Село одноразово могло прийняти 2000-2500 відпочиваючих, а за рік - до 30 000 [2].

У роки Другої світової війни припинили своє існування майже всі туристичні споруди і туристичні транспортні шляхи Галицької карпатської туристичної інфраструктури внаслідок сильної руйнації. У повоєнні роки розпочався новий етап відбудови і подальшого розвитку туристичної інфраструктури України [16].

Мережа вузькоколіїних залізниць, яка функціонувала на Львівщині до 50-х років минулого століття, сприяла розвитку туристичних маршрутів у цьому регіоні. Відтоді мандрівки мальовничими долинами річок Опір та Стрий, що ведуть від Турки до Сколе, набули великої популярності серед туристів.

Природними передумовами розвитку туризму на гірських територіях є гірський рельєф, сприятливий клімат, густа річкова мережа, велика кількість мінеральних джерел, висока лісистість території та ін.

Вся гірська частина області відноситься до північного макросхилу Українських Карпат. Гірські хребти простягаються паралельними пасмами з північного заходу на південний схід до 60 км у довжину і 65 км у ширину. Тут переважають низькогір’я та середньогір’я з абсолютними висотами хребтів 900-1100 м. Максимальної висоти досягає гора Пікуй — найвища точка Львівської області (1408 м), мінімальна висота в межах гір знаходиться в долині р. Вирва, що належить до басейну р. Сян (290 м) при її виході з Карпат [11].

Гірські хребти розчленовані глибокими поперечинами та поздовжніми долинами рік Дністра, Стрия та їх притоками, більшість з яких є придатними для проведення водних туристичних походів на плавзасобах різного типу.

За кліматичним районуванням гірські райони Львівщини належать до кліматичної підобласті Українських Карпат. Клімат помірно-континентальний, вологий з м’якою зимою з

частими відлигами, вологою весною, теплим літом та теплою сухою осінню [5].

Найбільш сприятливим періодом для туризму на досліджуваній території є початок липня до середини серпня, оскільки цей період відзначається наявністю ясних днів без дощу із температурою від 18°C до 27°C, при цьому найвищий бал припадає на перший тиждень серпня. Передкарпаття – це ідеальний регіон для розвитку гірськолижного туризму, який насамперед залежить від кліматичних та орографічних особливостей місцевості.

Наявність протягом гірськолижного сезону (чотирьох-п'яти місяців у році) сприятливих погодних умов та щільного снігового покриву, який у пониженні Карпат зберігається з початку грудня до березня, а у високогір'ї – у період з жовтня по травень сприяло стрімкому розвитку гірськолижного туризму в цьому регіоні. Пологі гірські схили та згладжені вершини дозволяють прокласти гірськолижні траси різної складності, які підійдуть, як для початківців, так і для професіоналів.

Найпопулярнішими центрами гірськолижного туризму у гірській частині Львівської області є: Славське («Динамо – Тростяня», «Погар», «Кремінь», «Варшава»), Плав'є («Плай»), Орявчик («Звенів»), Волосянка («Захар Беркут»), Сколе («Житня»), Тисовець, Розлуч, Яворів (Західний реабілітаційно-спортивний центр), Орів («Карпатські полонини»).

Гірські територіальні громади характеризуються територіальною диференціацією розвитку гірськолижного туризму. Лише на території шести територіальних громад сформувався гірськолижні центри. Найбільший ресурсний потенціал в регіоні для розвитку гірськолижного туризму мають Славська та Козівська громади. Славська селищна територіальна громада відзначається двома гірськолижними центрами, що складаються із 5 гірськолижних комплексів серед них Славське («Динамо-Тростяня», «Погар», «Кремінь», «Варшава») та Волосянка («Захар Беркут»). На території громади функціонує 28 лижних трас загальною довжиною 36,3 км, які обладнані 16 витягами.

На території Козівської сільської територіальної громади розташовані три гірськолижні

центри такі як : Плав'є з гірськолижним комплексом («Плай»), Орявчик з гірськолижним комплексом («Звенів») та Тисовець. Загалом в Козівській громаді є 12 трас загальною довжиною 7,1 км для забезпечення роботи яких працює 10 витягів. В Сколівській, Трускавецькій, Боринській та Турківській громадах є лише по одному гірськолижному центрі де сумарно прокладено п'ять гірськолижних трас загальною довжиною близько 4 км. Заслуговує на особливої уваги Західний реабілітаційно-спортивний центр в селі Явори, який спеціалізується на фізкультурно-спортивній реабілітації та оздоровленні інвалідів усіх нозологій. Важливою соціально значимою функцією Центру є забезпечення підготовки спортсменів-інвалідів до Паралімпійських та Дефлімпійських ігор, чемпіонатів Європи і світу, всеукраїнських змагань, чемпіонатів України і міжнародних турнірів.

Гірська частина Львівщини володіє також потужним потенціалом для розвитку водного туризму, оскільки має густу річкову мережу. В гірській частині Львівщини налічують 76 річок загальною протяжністю 1 328,9 км. Найбільше річок належить до басейну Дністра (85 %) і незначна частина – до басейну Сяну (15 %). Загальна густота річкової мережі досліджуваного регіону становить 1,65 км/км², що свідчить про високе зволоження та добрі умови формування річкового стоку. Густота річкової сітки в межах досліджуваного регіону коливається від 0,4 км/км² до 3,6 км/км².

Високою густотою річкової мережі характеризуються територія Турківської, Боринської, Козівської, Східницької, Славської та Сколівської громад. Найнижчу густоту річкової мережі в регіоні має територія Старосамбірської, Стріківської та Добромільської ТГ. Порожисті й стрімкі гірські річки Львівщини є популярним місцем для проведення активного дозвілля, зокрема, рафтингу, каякінгу та інших видів водного туризму. Зокрема важливе значення для проведення спортивних водних видів туризму, зокрема рафтингу мають порожисті гірські притоки Дністра – р. Стрий та р. Опір (Табл. 1).

Таблиця 1

Рафтингові маршрути на річках гірської частини Львівщини

Маршрут	Річка	Протяжність, км	Категорія складності
м. Сколе – с. Верхне-Синьовидне	Опір	15	II
с. Славсько – с. Верхне-Синьовидне	Опір	30	II-III
с. Верхне Синьовидне – с. Розгірче	Стрий	15	I
с. Урич – с. Верхне-Синьовидне	Стрий	20	I
с. Верхне-Синьовидне – с. Гірне	Стрий	25	I
с. Урич – с. Розгірче	Стрий	30	I
м. Сколе - с.Розгірче	Опір, Стрий	30	II

Перспективними громадами для розвитку водного туризму в гірських громадах Львівщини є Сколівська, Грабовецько-Дулібівська та Славська ОТГ.

Поверхневі водні об'єкти гірської частини Львівщини також створюють великі можливості для розвитку рибальського туризму. Сьогодні для здійснення любительської та спортивної риболовлі на Львівщині ключову роль відіграють спеціально облаштовані водойми – озера, ставки, водосховища та інші водойми (кар'єри, технічні водойми). За даними Басейнового управління ресурсів річок Західного Бугу та Сяну на території гірської частини Львівської області обліковується 406 площинних водних об'єктів (ставків, водосховищ, озер, кар'єрів та ін. водойм) орієнтовною площею 273,3 га та об'ємом 5,7 млн. м³. Потенціал для розвитку рибальського туризму мають Трускавецька, Добромильська, Хирівська, Старосамбірська, Східницька та Сколівська громади. Найбільш відомими локаціями любительського рибальства в гірській частині області є «Золота Форель» с. Коростів, «Вежа Ведмежа» с. Волосянка, «Козацька слобода Раковець» с. Воля Якубова, «Рибничанка» с. Рибник та інші. Рибальський туризм в гірських районах Львівщини має хороші перспективи, оскільки він може розвиватися як окремий вид туризму, так і доповнювати сільський зелений, екологічний, водний чи інші види туризму, а також сприятиме продовженню туристичного сезону або зменшенню явища сезонності в туристичних центрах регіону [25].

До найбільш атрактивних водних ресурсів належать водоспади гірських річок, які є туристичним магнітом та входять у програму турів. Навколо цих природних туристичних об'єктів облаштовані рекреаційні зони та різноманітні атракції для відвідувачів. В гірській частині Львівської області розташовано 14 водоспадів. Ці водоспади розміщені лише на території двох територіальних громад Сколівській – 11 та Східницькій – 3. До найбільш атрактивних та привабливих серед туристів належать водоспади – Лазний (найвищий водоспад Львівщини – 10 м), Сопіт, Кам'янка та Гуркало. В теплу пору року ці туристичні об'єкти є популярним місцем відпочинку. Зокрема водоспад Кам'янка розташований в рекреаційній зоні НПП «Сколівські Бескиди» та є її головною атракцією.

Завдяки особливим геологічним умовам у гірській частині Львівської області утворились унікальні за своїми лікувальними властивостями родовища підземних мінеральних вод і пелоїдів на базі яких розвивається потужна са-

наторно-курортна база (Трускавець, Східниця, Розлуч та ін.), що є відомими не тільки в Україні але і далеко за її межами. Гірські території Львівщини багаті на запаси лікувальних мінеральних вод типу «Нафтуса», «Содова», «Залізна» та «Ссентуки», що відіграло значну роль у розвитку туристичної інфраструктури гірських районів Львівської області.

Найвідоміші джерела мінеральних вод зосереджені на території п'яти гірських територіальних громад – Боринська, Козівська, Турківська, Східницька та Трускавецька. У Боринській ОТГ джерела мінеральних вод знаходяться в селах Сянки, Нижній Турів, Бітля, Боберка та Нижня Яблунька де є багато джерел торфогразей і розсолів, що широко використовують в санаторно-курортному лікуванні. У Козівській ОТГ виявлено вуглекислі мінеральні води у селі Климець. У Турківській ОТГ в с. Розлуч функціонує бальнеологічний курорт, де є джерела мінеральних вод типу «Нафтуса» та «Содова». У Східницькій ОТГ найвідомішим бальнеологічним курортом з розвинутою інфраструктурною базою є Східниця, а також тут знаходяться мінеральні джерела в гірських селах Смільна та Опака. Саме у Східниці сформувався найбільше різноманіття мінеральних вод серед бальнеологічних курортів Львівської області, що пов'язано з особливими геологічними умовами території. До них належать мінеральні води типу «Нафтуса», залізисті, йодо-бромні, натрій-хлоридні та гліцеринові води, які виводяться більше десятка витоків у різних частинах селища. У Трускавецькій ОТГ знаходиться однойменне родовище різних типів мінеральних вод, яке охоплює площу близько 9 км². Зокрема це питні мінеральні води («Нафтуса», джерела № 1 «Марія», №2 «Софія», №3 «Броніслава», джерело № 12) та води для зовнішнього застосування (розсоли без специфічних компонентів, сірководневі мінеральні води й розсоли різноманітного хімічного складу та мінералізації). Широкою популярністю серед відвідувачів користується джерело мінеральних вод типу «Нафтуса» неподалік с. Модричі.

Важливою передумовою розвитку туризму на гірських територіях є рослинний покрив. В умовах гірського рельєфу рослинний покрив є одним із важливих складових атрактивності та естетичної цінності ландшафтів. Гірська частина Львівщини, яка розташована у межах Східнокарпатської підпровінції листяних і хвойних лісів та високогірної рослинності, представлена Верховинсько-Бескидським округом звичайнодубових, букових, модринових та ялинових лісів і післялісових лук. У гірській частині Львівської області рослинний покрив пред-

ставлений широколистяними та мішаними лісами за участі ялини і ялиці [11].

Досліджувана територія відзначається високою лісистістю, яка становить 54,7% від загальної площі регіону. Цей показник є найвищим по області, що перевищує майже два рази середню лісистість Львівщини (28,5%). Проаналізувавши лісистість територіальних громад гірської частини Львівської області можна зробити висновок, що досліджувана територія має територіальні відмінності за показником лісистості. Серед територіальних громад найвищу лісистість мають – Сколівська, Славська, Східницька та Козівська громади, де показник лісистості коливається в межах від 62 до 77%. Найнижчу лісистість території мають Добромильська та Грабовецько-Дулібівська ОТГ – 24% та 29% відповідно. У всіх інших ОТГ досліджуваного регіону лісистість становить від 42% до 59%. Проте для екологічної рівноваги та розвитку сталого туризму важливе значення має не лише відсоток заліснення, а й вікова та видова структура лісу, спосіб лісозаготівлі та відновлення лісового покриву.

Гірська територія Львівщини належить до регіону з найбільш інтенсивним лісокористуванням. У результаті багаторічної інтенсивної експлуатації лісів видова та вікова структура лісу зазнала суттєвих змін. Унаслідок надмірної експлуатації гірських лісів, яка здійснювалась впродовж останніх двох століть та екологічно необґрунтованого ведення лісового господарства, в лісовому фонді відбулися істотні територіальні та якісні зміни, які негативно позначились на екологічному балансі регіону. Головним недоліком лісівництва в минулому був однобокий економічний підхід до оцінки лісів. У результаті багаторічної інтенсивної експлуатації лісів лісистість Карпат суттєво знизилась [20].

Для оцінки масштабів суцільних та самовільних рубок лісу в гірській частині Львівщини нами було проаналізовано космічні знімки даної території за 2000-2023 рр., що публікує міжнародна організація Global Land Analysis and Discovery (GLAD). В результаті проведеного геоінформаційного аналізу встановлено, що за період 2000-2023 рр. в гірській частині Львівщини було вирубано близько 35 тис. га лісу, що становить майже 15 % сьогоденного лісового покриву досліджуваного регіону. Найбільше рубали ліс з 2007 по 2012 рр. За цих шість років зрубали близько 15 тис. га лісу.

Стан лісових ресурсів гірських територій є важливим чинником розвитку туризму в регіоні. Інтенсивне лісокористування, що супроводжується суцільними та самовільними рубка-

ми лісу в гірських ТГ призводить до погіршення екологічного балансу території та втрати екосистемних послуг, в тому числі і рекреаційних. Натомість відтворення лісового покриву та збільшення лісистості території позитивно впливає на екологічну ситуацію в регіоні, підвищує атрактивність ландшафтів, підвищує туристичного попиту та сприяє розвитку туристично-рекреаційної сфери загалом.

Гірська частина Львівщини характеризується відсутністю великих промислових підприємств, незначною часткою сільськогосподарських угідь, низькою густотою населення, високою лісистістю та великою кількістю об'єктів природно-заповідного фонду. Завдяки цьому саме гірські райони Львівщини завжди асоціюються з чистим повітрям, активним відпочинком та мають бренд екологічно-чистого туристичного регіону, популярність якого постійно зростає, а особливо в умовах війни. Якість природного середовища є однією з основних причин, вибору місця для відпочинку. Чисте і здорове довкілля сприяє розвитку різних видів туризму, зокрема екотуризму, оздоровчого, активного та рекреаційного туризму.

Гірські території Львівської області мають високий відсоток заповідності - 21,6%. Для порівняння, заповідність Львівської області у 2024 році становила 8,4%. На території гірської частини Львівської області станом на 01.07.2024 функціонувало 77 територій та об'єктів природно-заповідного фонду, загальною площею 95,5 тис. га. Зокрема, тут функціонують три національні природні парки – «Сколівські Бескиди», «Бойківщина» та «Королівські Бескиди», два регіональні ландшафтні парки – «Верхньодністровські Бескиди» та «Надсянський», два заказники загальнодержавного та 21 місцевого значення, 11 заповідних урочищ, 33 пам'ятки природи місцевого значення та п'ять парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Серед територіальних громад досліджуваного регіону найбільшу частку природно-заповідного фонду від площі громади мають такі ТГ – Боринська, Сколівська та Стрілківська, заповідність яких становить 55,7%, 49,8% та 32,3% відповідно. Серед інших територіальних громад заповідність більше 10% мають Східницька – 14,8%, Козівська – 11,4% та Старосамбірська – 10%. Найменше природоохоронних територій та об'єктів є у Грабовецько-Дулібівській та Добромильській громадах де частка ПЗФ становить менше 1 %.

У межах гірської частини Львівщини на території національних природних та регіональних ландшафтних парків добре розвиваю-

ться різні види кваліфікованого туризму, зокрема піший, гірськолижний, водний, велосипедний, кінний, а також екологічний, сільський зелений, лікувально-оздоровчий, етнічний, гастрономічний та інші.

Не менш важливими для розвитку туристичної галузі є історичні та культурні надбання регіону. Пам'ятки культурної спадщини гірських територій Львівської області, а особливо пам'ятки бойківської дерев'яної сакральної архітектури є унікальними зразками народного

зодчества, що відображають багатовікову історію, традиції та духовність місцевого населення, а це завжди приваблювало туристів.

На гірських територіях Львівської області загалом розташовано 295 пам'яток культурної спадщини, що внесені до Державного реєстру національного та культурного надбання, з них 221 пам'ятка архітектури, 44 пам'ятки історії, 18 пам'яток мистецтва та 12 археологічних пам'яток (Табл. 2).

Таблиця 2.

Пам'ятки культурної спадщини гірських територій Львівської області, що внесені до Державного реєстру національного та культурного надбання.

Район	ОТГ	Пам'ятки історії	Пам'ятки мистецтва	Пам'ятки археології		Пам'ятки архітектури		Загальна кількість
				Місцев. знач.	Нац. знач.	Місцев. знач.	Нац. знач.	
Дрогобицький	Східницька	4	-	-	-	10	2	16
	Трускавецька	1	-	1	-	1	-	3
Самбірський	Боринська	4	-	-	-	4	15	23
	Турківська	7	3	-	-	7	8	25
	Стрілківська	3	1	-	-	14	3	21
	Добромільська	8	2	4	-	21	8	43
	Старосамбірська	4	2	2	-	10	11	29
	Хирівська	4	2	-	-	12	3	21
Стрийський	Славська	3	2	-	-	10	17	35
	Сколівська	6	4	2	1	24	8	42
	Козівська	-	-	-	-	14	14	28
	Грабовецько-Дулібівська	-	2	2	-	-	5	9
Всього		44	18	11	1	127	94	295
	12			221				

Складено автором на основі [4]

Найбільш чисельно представлена архітектурна спадщина регіону дослідження, до якої належать 94 об'єкти, що включені у Державний реєстр культурного надбання та 127 об'єктів, що мають місцеве значення. Це здебільшого дерев'яні церкви та дзвіниці XV – XIX століть, в тому числі видатна пам'ятка бойківської архітектури та монументального мистецтва — церква Собору Пресвятої Богородиці споруджена у 1838 році у селі Матків Козівської ОТГ, яка в 2013 р. увійшла до переліку Світової культурної спадщини ЮНЕСКО.

Найбільше архітектурних пам'яток зосереджено у Сколівській, Добромільській, Козівській та Славській об'єднаних територіальних громадах. Лідерами за кількістю пам'яток історії є Добромільська, Турківська та Сколівська ОТГ. Варто зазначити, що однією із найпопулярніших серед туристів історичних пам'яток є Меморіал українським січовим стрільцям на г.

Маківка, що розташований на території Славської ОТГ неподалік села Пшоніць. Серед переліку пам'яток мистецтва найбільш чисельно представлені Сколівська та Турківська міські територіальні громади. Щодо археологічних пам'яток, то їх на гірських територіях зосереджено найменше. Слід відзначити Сколівську ТГ, оскільки саме тут збереглася найвідоміша на цих територіях археологічна пам'ятка національного значення – Городище літописного міста Тустань датоване VIII-IX ст. ст. у с. Урич. Фортеця «Тустань» є державним історико-культурним заповідником.

У гірських районах Львівщини зберігається багатство духовної культури – етнічні звичаї та обряди, народні промисли такі як ліжникарство, лозоплетіння, різьба по дереву, ткацтво, плетіння з соломи, традиційне вівчарство та автентична кухня, що базується на локальних продуктах. Найкраще такі промисли збе-

реглися у віддалених селах Турківського та Самбірського районів. Ручне ткацтво збереглося у с. Івашківці Боринської ТГ, плетіння із соломи у с. Ластівка Східницької громади та с. Беньова Боринської селищної ради. Виготовлення традиційних килимів – у селах Верхній та Нижній Турів Боринської ТГ, плетіння з лози у с. Боберка цієї ж громади. У Самбірському районі лозоплетіння розвивається у с. Сливниця Хирівської міської територіальної громади, виготовлення традиційних килимів та одягу з вовни у с. Потік Старосамбірської міської територіальної громади, різьбярство – у селах Стрільки, Лопушанка-Хомина, Тисовиця Стрільківської сільської територіальної громади. У гірських селах Стрийського району займаються різьбярством, зокрема на території Козівської сільської територіальної громади в селах Верхнячка та Плав'я. Традиційне ковальство частково збереглося у с. Довжки Козівської сільської територіальної громади. Традиції лозоплетіння також розвивають у с. Старий Кропивник Східницької селищної територіальної громади Дрогобицького району.

Гірські громади Львівщини є скарбницею великої кількості звичаїв, легенд та фольклору, що є важливим елементом туристичної привабливості та може слугувати фактором залучення інвестицій у регіон. Гірські діалекти зберігають архаїчні риси, не притаманні рівнинним регіонам. Наприклад бойківський діалект української мови має свою лексику та вимову, що значно відрізняє його від літературної української. Саме Турківський район є центром Бойківщини, в якому з 1992 року вже відбулося сім Всесвітніх Бойківських фестин і три Світових Конгреси Бойків. Загалом у гірських громадах щорічно проводиться понад 100 різноманітних фестивалів, які активно відвідуються туристами та допомагають популяризації регіону та його особливостей. Найбільш активними гірськими громадами з проведення навідомих фестивалів в регіоні є Турківська ТГ (Всесвітні бойківські фестини), Хирівська ТГ (військово-патріотичний фестиваль «Старява-фест»), Старосамбірська ТГ (бойківський етнофестиваль «Карпатія»), Сколівська ТГ (фестиваль української середньовічної культури – «Ту Стань!») та Східницька ОТГ (фестиваль «Майстерка бойківської кухні», фестиваль повітряних куль — FLY QUEST).

Багата та різноманітна історико-культурна спадщина гірських громад Львівщини є основою для розробки цікавих туристичних маршрутів задля всебічного ознайомлення туристів з окремими об'єктами матеріальної та культурної спадщини регіону.

Важливе значення для розвитку туризму на гірських територіях має транспортна доступність туристичних дестинацій, яка передусім залежить від щільності та якості транспортної мережі регіону. Дорожно-транспортна інфраструктура гірських територій Львівщини є задовільною, проте частка доріг з твердим покриттям є найнижчою по області. Транспортна мережа досліджуваного регіону представлена автомобільними та залізничними шляхами загальною протяжністю 1737 км, з яких 1501 км автомобільних та 236,7 км залізничних. В гірській частині Львівської області функціонує два автомобільні пункти пропуску через державний кордон України з Польщею – «Смільниця-Кросценко» та «Нижанковичі-Мальховіце», що є важливим чинником який сприяє залученню іноземних туристів.

Мережа автомобільних доріг складається з доріг міжнародного, національного, територіального та місцевого значення. Найважливішою транспортною артерією регіону є міжнародний автомобільний шлях М-06 «Київ-Чоп» загальною довжиною в межах гірських ОТГ – 84,7 км. Автошлях М-06 проходить по території таких громад: Грабовецько-Дулібська, Сколівська, Козівська та Боринська. Не менш важливою транспортною магістраллю є автомобільний шлях національного значення Н-13 «Львів-Самбір-Ужгород», довжина якого в межах регіону становить 74,2 км. Автошлях Н-13 проходить по території Старосамбірської, Стрільківської, Турківської та Боринської громади. Мережа автомобільних доріг територіального значення Т-14-01 (КПП «Смільниця»-Старий Самбір), Т-14-02 (Східниця-Пісочна), Т-14-18 (Нижанковичі-Самбір-Дрогобич-Стрий) та Т-14-24 (Сколе-Славське) становить 100,2 км. Дороги територіального значення сполучають автомобільними перевезеннями Східницьку, Трускавецьку, Добромільську, Старосамбірську, Хирівську, Славську та Сколівську громади.

Надзвичайно важливе значення для розвитку та функціонування туристичної галузі на гірських територіях Львівщини має залізничне сполучення. Через гірську територію Львівщини проходять 236,7 км залізничних шляхів та функціонує 9 залізничних станцій. Залізничне сполучення мають Старосамбірська, Стрільківська, Турківська, Боринська, Грабовецько-Дулібська, Сколівська, Козівська та Боринська громади.

Гірська територія Львівщини є регіоном з найбільш розгалуженою мережею маркованих туристичних шляхів в області, що сприяє розвитку активних видів туризму, зокрема екологічного, пішохідного, велосипедного, кінного,

лижного тощо. Досліджуваною територією проходять 71 з 85 маркованих туристичних шляхів Львівської області, серед яких 38 пішохідних, 7 велосипедних, один лижний, один кінний та 17 екологічних стежок, які прокладені в межах національних природних та регіональних ландшафтних парків. Значною щільністю маркованих туристичних маршрутів характеризується територія Сколівської, Славської та Стрілківської громад, натомість відсутні марковані туристичні маршрути в Грабовецько-Дулібівській громаді.

Важливими передумовами розвитку туристичної галузі в регіоні є наявність розвину-

тої інфраструктури закладів розміщення та харчування. Згідно з даними управління туризму та курортів Львівської обласної військової адміністрації на території гірських громад Львівської області функціонує 324 заклади розміщення, серед яких 90 готелів, 17 санаторіїв та пансіонатів, 33-SPA комплекси, 131 садиба, 19 баз відпочинку [22]. Найбільша кількість закладів розміщення зосереджена у Східницькій громаді – 82, Сколівській – 81, Трускавецькій – 61 та Славській громаді – 41. Натомість у Добромильській, Хирівській, Боринській та Старосамбірській територіальних громадах така інфраструктура слабозвинута (Рис. 1).

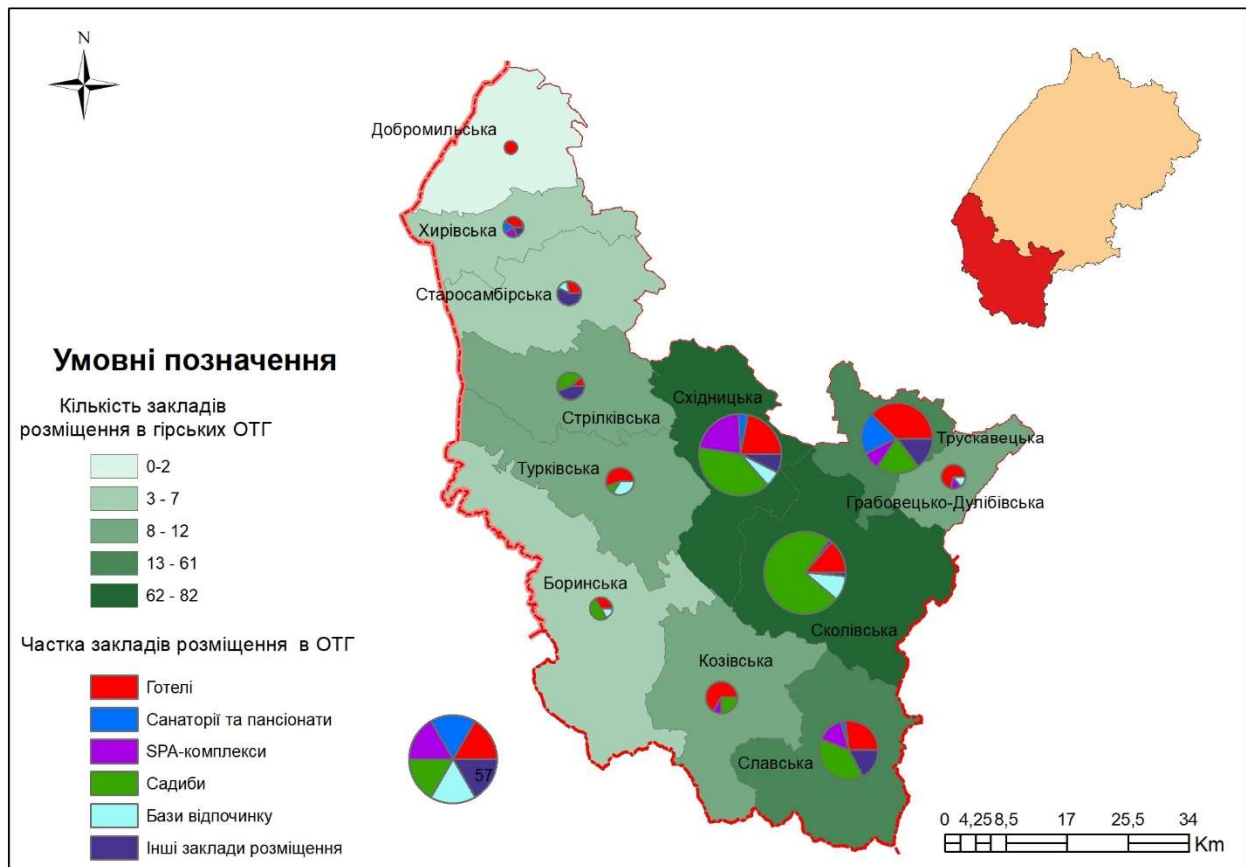

Рис. 1. Структура закладів розміщення гірських ОТГ Львівської області

Аналізуючи інфраструктуру закладів розміщення в регіоні, можна зробити висновок, що переважаючий тип закладів розміщення свідчить про туристичну спеціалізацію територіальної громади. Найбільше санаторіїв, пансіонатів, SPA-комплексів та готелів функціонує у Трускавецькій та Східницькій громадах, які в свою чергу спеціалізуються на лікувально-оздоровчому туризмі. У Сколівській та Славській громадах найбільше в регіоні функціонує садиб та баз відпочинку, що свідчить про розвиток сільського зеленого, екологічного та гірськолижного туризму.

Досліджуваний регіон характеризується

також розвинутою мережею закладів харчування, яка включає 84 ресторани, 59 кафе, 27 кав'ярень і барів та 14 інших закладів. В територіальному відношенні їх розташування по регіоні таке ж як і закладів розміщення. Найбільше таких закладів функціонує у Трускавецькій територіальній громаді – 48, Східницькій – 29, Славській – 26 закладів [22]. Закономірно, що саме в цих трьох територіальних громадах туризм розвивається найкраще порівнюючи з іншими гірськими ТГ регіону підтвердженням цього є обсяги туристичного збору.

В умовах війни Львівщина стала провідним туристичним регіоном України. Уже декі-

лька років поспіль область тримає лідерство за податковими надходженнями від туристичної галузі та в 2023 році була лідером і по сплаті туристичного збору в державі, що становив 46 млн 85 тис грн. Починаючи з 2021 року після послаблення карантинних обмежень в області щорічно спостерігається приріст надходжень від туристичного збору, особливо в гірській її частині. За даними управління туризму та курортів Львівської обласної військової адміністрації (ЛОВА) у 2023 році туристичний збір в гірських територіальних громадах склав 13,8 млн. грн, що становить 30 % від загальної суми збору по області. Лідерами за сумою туристичного збору є три ТГ – Трускавецька, Східницька та Славська, які складають 94 % туристичного

збору регіону. Натомість, Боринська та Добромильська громади протягом зазначеного періоду не отримали коштів від туристичного збору [22].

У середньому на місяць туристичний збір в досліджуваному регіоні становив 1,2 млн. грн. Найбільша сума коштів від туристичного збору протягом 2022-2023 рр. в гірських громадах Львівщини надходила до місцевого бюджету (близько 2 млн.грн на місяць) у листопаді, лютому, травні та серпні, що відповідає такій же тенденції по області загалом (Рис. 2). Гірські громади Львівщини користуються попитом серед туристів впродовж усього року, проте найбільший пік туристичних потоків припадає на періоди відпусток та канікул.

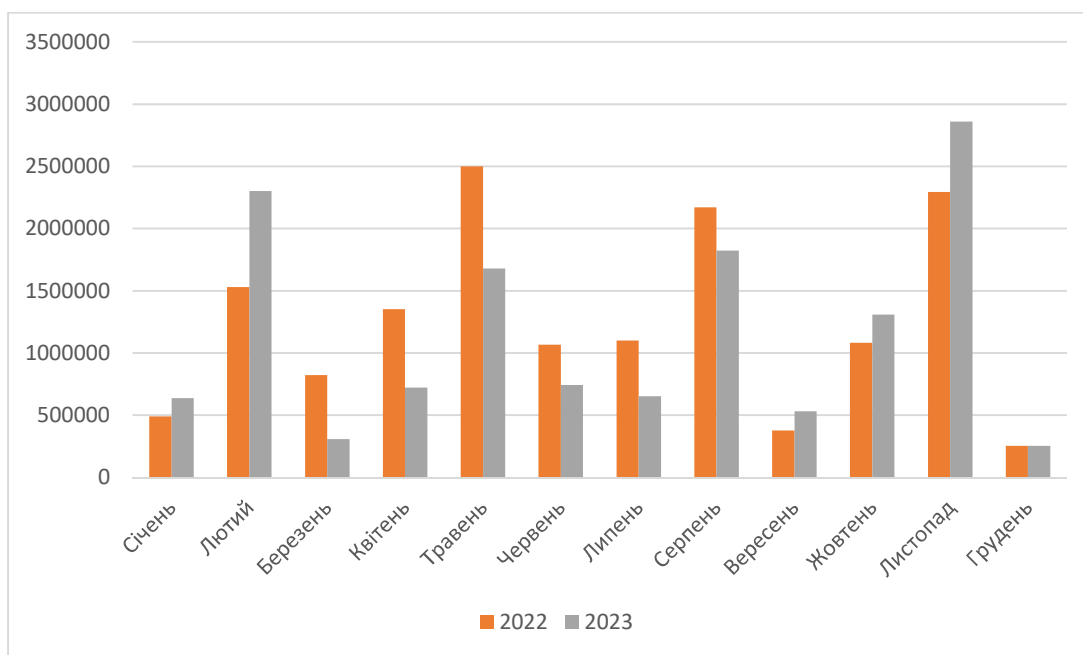

Рис. 2. Туристичний збір в гірських ОТГ Львівської області протягом року у 2022-2023 рр.

Після проведеної реформи децентралізації роль туристичної галузі постійно зростає особливо на рівні територіальних громад, які отримали можливість наповнювати свої бюджети саме за рахунок туристичних зборів та надання послуг у сфері обслуговування. На рівні громад проводяться різноманітні ініціативи та проекти для розвитку туризму в межах громади та регіону загалом.

Однією із перспективних форм геопросторової організації туристичної діяльності в гірських громадах Львівщини є формування інноваційних туристичних кластерів. Протягом останніх декількох років за ініціативи місцевих громад в межах досліджуваної території відбулося створення нових туристичних кластерів таких як: етнографічно-екологічний кластер сільського туризму «Бойківські газди» (Сколівська, Славська та Козівська громади), «COW-BOYKY: Український дикий захід» (Доброми-

льська громада), «Туристичний кластер Трускавець» (Трускавецька ОТГ). Метою їхнього створення є формування позитивного іміджу регіону та підвищення його конкурентоспроможності через всебічний розвиток туристичної галузі.

Висновки та перспективи використання результатів дослідження. Туризм у гірських об'єднаних територіальних громадах Львівської області розвивається нерівномірно та має виражену спеціалізацію. Це обумовлено особливостями туристично-рекреаційного потенціалу гірських громад, економічними, соціальними та екологічними чинниками, що впливають на його розвиток.

Подальший розвиток туризму в регіоні сприятиме збільшенню надходжень до місцевих бюджетів, а це створює багато перспектив для розвитку галузі. Впровадження сучасних технологій в сфері туризму, які включають в

себе розробку мобільних додатків, використання інформаційних технологій, віртуальної реальності, штучного інтелекту, а також онлайн-бронювання, дозволяє покращити обслуговування туристів та підвищити якість подорожей. Інноваційні рішення в галузі транспорту,

гостьового обслуговування, екології та інших супутніх сфер сприятимуть підвищенню туристичної привабливості регіону, збільшенню зайнятості місцевого наявного населення, розбудові інфраструктури та збереженню локальних традицій та звичаїв гірських громад Львівщини.

Література:

1. Газуда М.В., Польовська В.В. Активізація розвитку гірських територіальних систем. Монографія: Ужгород: Видавництво ФОП Сабов А.М., 2017. 260 с.
2. Гайда Ю., Шуптар В. Турківщина: історія населених пунктів. Монографічний опис. Ужгород: Патент, 2002. 604 с.
3. Голод А., Худоба О. Передумови розвитку туризму на гірських територіях Львівської області. Молода спортивна наука України: матеріали XXVII наук. конф. Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2023. С. 157–158.
4. Державний реєстр нерухомих пам'яток України (ДРНПУ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://e-пам'ятка.gov.ua/>.
5. Екологічний паспорт Львівської області – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1hPAiUwWFhuMd_IUqQ9E-kvK_J1VrqlG/view.
6. Зінко Ю., Мальська М., Іваник М., Благодир С. Туризм у Карпатському регіоні: загрози для довкілля та шляхи сталого розвитку. Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2014. С. 443–451.
7. Кифяк О. Маркетинг в організації розвитку екологічного туризму Карпатського регіону. Вісник економіки. 2022. Вип. 2. С. 45–58. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.045>
8. Коробейникова Я. С., Мельник О. д. Перспективи розвитку рекреаційного туризму в контексті збалансованого ресурсокористування в гірських об'єднаних територіальних громадах. Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування. 2019. № 19 (2). С. 160–168. DOI: 10.31471/2415-3184-2019-2(20)-160-168.
9. Коробейникова Я. С., Юрас Ю. І. Проблеми туристичного ресурсокористування в гірських об'єднаних територіальних громадах Івано-Франківської області. Екологічна безпека і збалансоване ресурсокористування: науково-технічний журнал. 2019. С. 111–119.
10. Кравців В. С. Регіональна політика сталого розвитку гірських територій України: сучасний стан та напрями вдосконалення. Матер. міжнар. наук.-практ. конференції «Сталий розвиток Карпат та інших гірських регіонів Європи», 8–10 вересня 2010 р. Ужгород, 2010. С. 21–27.
11. Львівська область: природні умови та ресурси: монографія / за заг. ред. д-ра геогр. наук, проф. М. М. Назарука. Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 592 с.
12. Мандюк Н. Л. Фактори сталого розвитку туризму гірських територій Львівської області. Географія та туризм. 2017. Вип. 40. С. 88–96.
13. Матеріали ЦДІАЛ України (Центр. держ. іст. архів України). Ф. 179. Оп. 2. Спр. 1466.
14. Мігущенко Ю. В. Проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі Львівської області [Електронний ресурс]. Ефективна економіка. 2015. № 11. Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2015/91.pdf
15. Паньків Н. М. Особливості використання природно-географічних ресурсів для розвитку туристичної індустрії гірських районів Львівської області. Вісник Львівського інституту економіки і туризму: збірник наукових статей. Львів: Львівський інститут економіки і туризму; Апріорі. 2008. № 3. С. 206–209.
16. Петранівський В. Л. Галицька Карпатська туристична інфраструктура: історичний аспект (II пол. XIX ст. – 1939 р.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/петранівський.htm.
17. Петранівський В., Рутинський М. З історії галицького туристичного краєзнавства (друга половина XVIII ст. – 1945): розвиток мандрівництва. Історія української географії. 2005. Вип. 2 (12). С. 48–54.
18. Про статус гірських населених пунктів в Україні: Закон України № 57/95 ВР від 15.02.1995 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/zakoni/pokazati/56/95>.
19. Самольотов П. В. Формування та реалізація стратегії сталого розвитку гірських територій (на прикладі Українських Карпат): дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.10.01 – розміщення продуктивних сил і регіональна економіка. Львів, 2005. 197 с.
20. Стойко С. М. Антропогенні зміни в українських лісах Карпат та вегетаційні ступені як екосистемні моделі ренатуралізації трансформованих фітоценозів. Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. 2012. № 6. С. 196–202.
21. Тирик Я. Турківщина: туристсько-краєзнавчий путівник. Львів: ВНТЛ, 2000. С. 38–39.
22. Управління туризмом та курортами ЛОБА [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://loda.gov.ua/>
23. Федорченко В. К., Дьорова Т. А. Історія туризму в Україні. К.: Вища школа, 2002. 195 с.
24. Філіпов З. Спортивний туризм. Організація і методика спортивно-туристичної роботи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фізкультур. профіль / за заг. ред. проф. М. Лук'яненка. Дрогобич: Коло, 2010. 344 с.
25. Худоба В., Худоба О. Рекреаційне рибальство та рибальський туризм як вид рекреаційно-спортивного природокористування на Львівщині. Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: географія. Тернопіль: Тайп, 2023. № 1 (вип. 54). С. 158–167. DOI: 10.25128/2519-4577.23.1.17.
26. Щепанський Е. В. Історія становлення та розвитку туристично-рекреаційної галузі України. Університетські наукові записки. 2010. № 2. С. 270–276.

References:

1. Hazuda M.V., Polovska V.V. Aktyvizatsiia rozvytku hirs'kykh terytorialnykh system. Monohrafiia: Uzhhorod: Vydavnytstvo FOP Sabov A.M., 2017. 260 s.
2. Haida Yu., Shuptar V. Turktivshchyna: istoriia naselenykh punktiv. Monohrafichnyi opys. Uzhhorod: Patent, 2002. 604 s.
3. Holod A., Khudoba O. Peredumovy rozvytku turizmu na hirs'kykh terytoriiakh Lvivskoi oblasti. Moloda sportyвна nauka Ukrainy: materialy XXVII nauk. konf. Lviv: LDUFK im. Ivana Bobers'koho, 2023. S. 157–158.

4. Derzhavnyi reiestr nerukhomykh pamiatok Ukrainy (DRNPU) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://e-pamiatka.gov.ua/>.
5. Ekolohichniy pasport Lvivskoi oblasti – 2023 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://drive.google.com/file/d/1hPAiUwWFhuMd_IUqQ9E-kvK_J1VIpqLg/view.
6. Zinko Yu., Malska M., Ivanyk M., Blahodyr S. Turyzm u Karpatskomu rehioni: zahrozy dlia dovkillia ta shliakhy staloho rozvytku. Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii heohrafichna. 2014. S. 443–451.
7. Kyfiak O. Marketynh v orhanizatsii rozvytku ekolohichnoho turyzmu Karpatskoho rehionu. Visnyk ekonomiky. 2022. Vyp. 2. S. 45–58. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.045>
8. Korobeinykova Ya. S., Melnyk O. d. Perspektyvy rozvytku rekreatsiinoho turyzmu v konteksti zbalansovanoho resursokorystuvannia v hirskykh obiednanykh terytorialnykh hromadakh. Ekolohichna bezpeka ta zbalansovane resursokorystuvannia. 2019. № 19 (2). S. 160–168. DOI: 10.31471/2415-3184-2019-2(20)-160-168.
9. Korobeinykova Ya. S., Yuras Yu. I. Problemy turystychnoho resursokorystuvannia v hirskykh obiednanykh terytorialnykh hromadakh Ivano-Frankivskoi oblasti. Ekolohichna bezpeka i zbalansovane resursokorystuvannia: naukovo-tekhnicnyi zhurnal. 2019. S. 111–119.
10. Kravtsiv V. S. Rehionalna polityka staloho rozvytku hirskykh terytorii Ukrainy: suchasnyi stan ta napriamy vdoskonalennia. Mater. mizhnar. nauk.-prakt. konferentsii «Staly rozvytok Karpat ta inshykh hirskykh rehioniv Yevropy», 8–10 veresnia 2010 r. Uzhhorod, 2010. S. 21–27.
11. Lvivska oblast: pryrodni umovy ta resursy: monohrafiia / za zah. red. d-ra heohr. nauk, prof. M. M. Nazaruka. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva, 2018. 592 s.
12. Mandiuk N. L. Faktory staloho rozvytku turyzmu hirskykh terytorii Lvivskoi oblasti. Heohrafiia ta turyzm. 2017. Vyp. 40. S. 88–96.
13. Materialy TsDIAL Ukrainy (Tsentr. derzh. ist. arkhiv Ukrainy). F. 179. Op. 2. Spr. 1466.
14. Mihushchenko Yu. V. Problemy ta perspektyvy rozvytku turystychnoi haluzi Lvivskoi oblasti [Elektronnyi resurs]. Efektyvna ekonomika. 2015. № 11. Rezhym dostupu: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2015/91.pdf
15. Pankiv N. M. Osoblyvosti vykorystannia pryrodno-heohrafichnykh resursiv dlia rozvytku turystychnoi industrii hirskykh raioniv Lvivskoi oblasti. Visnyk Lvivskoho instytutu ekonomiky i turyzmu: zbirnyk naukovykh statei. Lviv: Lvivskiy instytut ekonomiky i turyzmu; Apriori. 2008. № 3. S. 206–209.
16. Petranivskiy V. L. Halytska Karpatska turystychna infrastruktura: istorychniy aspekt (II pol. XIX st. – 1939 r.) [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: https://tourlib.net/statti_ukr/petranivskiy.htm.
17. Petranivskiy V., Rutynskiy M. Z istorii halytskoho turystychnoho kraieznavstva (druga polovyna XVIII st. – 1945): rozvytok mandrivnytstva. Istoriia ukrainiskoi heohrafi. 2005. Vyp. 2 (12). S. 48–54.
18. Pro status hirskykh naselennykh punktiv v Ukraini: Zakon Ukrainy № 57/95 VR vid 15.02.1995 r. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/zakony/pokazaty/56/95>.
19. Samolotov P. V. Formuvannia ta realizatsiia stratehii staloho rozvytku hirskykh terytorii (na prykladi Ukrainy Karpat): dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.10.01 – rozmishchennia produktyvnykh syl i rehionalna ekonomika. Lviv, 2005. 197 s.
20. Stoiko S. M. Antropohenni zminy v ukrainykh lisakh Karpat ta vechetatsiini stupeni yak ekosystemni modeli renaturalizatsii transformovanykh fitosenoziv. Visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu bezpeky zhyttiediialnosti. 2012. № 6. S. 196–202.
21. Tyryk Ya. Turkyvshchyna: turystsko-kraieznavchy putivnyk. Lviv: VNTL, 2000. S. 38–39.
22. Upravlinnia turyzmom ta kurortamy LOVA [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://loda.gov.ua/>
23. Fedorchenko V. K., Dorova T. A. Istoriia turyzmu v Ukraini. K.: Vyscha shkola, 2002. 195 s.
24. Filipov Z. Sportyvnyi turizm. Orhanizatsiia i metodyka sportyvno-turystychnoi roboty: navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. fizkultur. profil / za zah. red. prof. M. Lukianchenka. Drohobych: Kolo, 2010. 344 s.
25. Khudoba V., Khudoba O. Rekreatsiine rybalstvo ta rybalskyi turizm yak vyd rekreatsiino-sportyvnoho pryrodokorystuvannia na Lvivshchyni. Naukovi zapysky TNPU im. V. Hnatiuka. Serii: heohrafiia. Ternopil: Taip, 2023. № 1 (vyp. 54). S. 158–167. DOI: 10.25128/2519-4577.23.1.17.
26. Shchepanskyi E. V. Istoriia stanovlennia ta rozvytku turystychno-rekreatsiinoy haluzi Ukrainy. Universytetski naukovi zapysky. 2010. № 2. S. 270–276.

Abstract:

Oksana KHUDOBA. TOURISM DEVELOPMENT IN THE MOUNTAIN COMMUNITIES OF LVIV OBLAST: PREREQUISITES AND PERSPECTIVES

The modern world in the conditions of globalization is experiencing a period of radical and rapid changes in all spheres of economic activity, including tourism. The growing popularity of active recreation among the population contributes to increasing interest in mountain regions.

With its rich tourist potential, Lviv region occupies one of the leading places in the country's tourism sector. Of great importance for the development of tourism in this region are the mountainous areas of the region, which have powerful tourist resources and always attract a large number of tourists. The growth of domestic tourism gained special significance during the war, which made adjustments to the development of the country's tourism industry, which on the one hand contributes to the socio-economic development of the region, and on the other - has a significant anthropogenic impact on natural ecosystems.

The purpose of the article is to study the prerequisites and spatial features of the development of tourism in the mountain communities of Lviv region, as well as to determine the future prospects of its operation in the region.

Tourism belongs to the group of industries that have a pronounced resource orientation. The tourism specialization of the region and its development in general depend on the availability of certain tourist resources in a certain territory and favorable factors. Natural, historical, cultural and infrastructural prerequisites in combination with a favorable geographical location, ecological cleanliness of the environment, local flavor and authenticity, narrow specialization of the region's economy led to the active development of tourism in the mountainous areas of the Lviv region.

The natural prerequisites for the development of tourism in mountainous areas are mountainous relief, a favorable

climate, a dense river network, a large number of mineral springs, high forest cover, etc.

No less important for the development of the tourism industry are the historical and cultural assets of the region. There are a total of 295 monuments of cultural heritage included in the State Register of National and Cultural Heritage, including 221 monuments of architecture, 44 monuments of history, 18 monuments of art, and 12 archaeological monuments in the mountainous territories of the Lviv region.

An important prerequisite for the development of the tourism industry in the region is the presence of a developed infrastructure of accommodation and catering facilities. There are 324 accommodation establishments operating on the territory of the mountain communities of the Lviv region, including 90 hotels, 17 sanatoriums and boarding houses, 33 SPA complexes, 131 homesteads, and 19 recreation centers. The studied region is also characterized by a developed network of food establishments, which includes 84 restaurants, 59 cafes, 27 cafes and bars, and 14 other establishments. In 2023, the tourist tax in mountainous territorial communities amounted to 13.8 million UAH, which is 30% of the total amount of the tax in the region. The mountain communities of the Lviv region are in demand among tourists throughout the year, but the highest peak of tourist flows falls on the period of vacations and holidays.

The further development of tourism in the region will contribute to the increase of revenues to local budgets, and this creates many prospects for the development of the industry. The introduction of modern technology in the field of tourism, which includes the creation of mobile applications, the use of information technologies, virtual reality, artificial intelligence, as well as online booking, which allow to improve the service of tourists and improve the quality of travel. Innovative solutions in the field of transport, guest service, ecology and other related areas will contribute to increasing the tourist attractiveness of the region, increasing the employment of the local population, developing infrastructure and preserving local traditions and customs of the mountain communities of Lviv region.

Keywords: tourist resources, mountain communities, tourism, Lviv region.

Надійшла 27.10.2024 р.